

PM 2017:210 RVIII (Dnr 110-1033/2017)

Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre (SOU 2017:21)

Remiss från Socialdepartementet

Remisstid den 6 oktober 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom anför följande.

Ärendet

Den nationella kvalitetsplanen för vård och omsorg om äldre är en strategisk och långsiktig handlingsplan som är tänkt att genomföras under fyra mandatperioder åren 2019 – 2034. Den berör till viss del den hälso- och sjukvård som landstinget tillhandahåller men fokus ligger på kommunernas vård och omsorg om äldre.

Socialdepartementet har skickat remissen till Stockholms stad för yttrande. Den finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Farsta, Skärholmens och Södermalms stadsdelsnämnder samt Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat ärendet till Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

Äldreförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret är i huvudsak positivt till de förslag som finns i betänkandet.

Äldrenämnden är positiv till en långsiktig strategi för vård och omsorg om äldre.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till utredningens förslag och anser att utredningen är uttömmande och väl genomarbetad.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser överlag positivt på betänkandet om en nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att planen är både strategisk och långsiktig och visar hur vården och omsorgen till äldre personer kan ges med hög kvalitet och på ett effektivt sätt.

Stockholms Stadshus AB instämmer i utredningens förslag angående äldres boende, kommunernas ansvar att även beakta de äldres behov i planeringen av bostadsförsörjningen samt att utreda bostadstillägget för pensionärer (BTP), det särskilda bostadstillägget för pensionärer (SBTP) och äldreförsörjningsstödet.

Mina synpunkter

Vi står inför en demografisk utmaning när gruppen äldre ökar kraftigt på sikt. Jag ser därför väldigt positivt på att betänkandet (SOU 2017:21) Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre är genomgripande och långsiktigt. Många av förslagen i betänkandet är också i linje men den utveckling inom äldreomsorgen som vi redan har genomfört eller planerar att genomföra i Stockholms stad.

Personalens kompetens är avgörande för äldreomsorgens kvalitet och den långsiktiga kompetensförsörjningen är en stor utmaning. Jag ser positivt på att vidare utreda möjligheten att införa en legitimation för undersköterskor, i syfte att höja statusen på yrket och öka likvärdigheten i utbildningen. Jag är även positiv till att skapa bättre förutsättningar för ett närvarande ledarskap inom äldreomsorgen genom att bland annat minska antalet medarbetare som varje enhetschef har ansvaret för.

Rehabilitering och förebyggande insatser är avgörande för att äldre ska kunna leva ett självständigt liv så länge som möjligt. Jag anser att samarbetet mellan kommun och landsting bör öka och stödjer betänkandets förslag att utreda förutsättningarna att tillskapa multiprofessionella team som kan arbeta med äldre personer med omfattande vårdbehov. Jag delar även utredningens syn på att psykisk ohälsa bland äldre behöver uppmärksammas och prioriteras högre än vad som görs idag.

Med syfte att minska administrationen och avlasta biståndshandläggarna i deras arbete anser jag att förslaget att införa en förenklad form av biståndshandläggning i vissa situationer är bra. Jag vill dock lyfta fram äldrenämndens invändning att ett eventuellt införande bör följas av att den uppsökande verksamheten utvecklas i syfte att undvika att biståndshandläggare missar behov som den äldre har men som den inte vet om att den kan få hjälp med.

Äldres framtida boende är en stor och viktig fråga, inte minst i Stockholm. Flera av de förslag som lyfts fram i betänkandet genomförs redan i staden. För att tillgodose behovet av ett tryggt och tillgängligt boende med social gemenskap bygger vi ut antalet seniorboenden och tillskapar aktivitetscentra som riktar sig till äldre. Vi arbetar även proaktivt för att få äldre att flytta till ett anpassat boende i god tid, något som utredningen lyfter fram som något viktigt.

Jag delar utredningens ambition att införa ”en jämlik och jämställd vård och omsorg” som ett äldre politiskt mål. Jag ser även ett behov av att se över bostadstillägget för pensionärer (BTP), det särskilda bostadstillägget för pensionärer (SBTP) och äldreförsörjningsstödet i syfte att öka jämlikheten och jämställdheten.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 28 september 2017

CLARA LINDBLÖM

Bilaga

Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre, SOU 2017:21 - sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Som svar på remissen från Socialdepartementet anføres följande.

Det är positivt att det nu föreligger ett förslag om en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Utredningen har gjort ett omfattande arbete och spänner över många olika områden, och förhoppningsvis kommer den att leda till en kvalitetshöjning för äldreomsorgen i Sverige.

Jag vill samtidigt påminna om att när den då nytilträdde rödgröna regeringen valde att tillsätta en utredning om en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen så valde man samtidigt att avbryta det långt gångna arbete som alliansregeringen lagt ner med att bland annat möjliggöra för kommuner att införa förenklad biståndsbedömning av hemtjänst. Det har inneburit ett antal förlorade år där många kommuner på grund av det osäkra rättsläget inte har kunnat eller vågat pröva nya metoder för att tillhandahålla en äldreomsorg med brukaren i centrum.

Att idén om förenklad biståndsbedömning i sig är såväl lagstiftningsmässigt som politiskt relativt okomplicerad visas av att regeringen snart efter att utredningen presenterades valt att gå fram med en departementspromemoria (Ds 2017:12) där man brutit ut förslag om förenklad biståndsbedömning och särskilda boendeformer för äldre. Säkerligen hade det varit möjligt för regeringen att låta utredningen ta fram ett delbetänkande på detta område för att kunna lagstifta snabbare.

Av de många olika områden som utredningen berör vill jag framför allt kommentera boendefrågan.

Möjligheten att få komma till ett tryggt och anpassat boende när man inte längre kan bo kvar i sin vanliga bostad är en avgörande trygghetsfråga för äldre. Kvalitetsplanen har, enligt vårt sätt att se det, ett för stort fokus på kvarboendepincipen och en brist på visioner vad gäller möjliga boendeformer för framtidens äldre. Utredningens resonemang är delvis redan överspelade genom förslagen i Ds 2017:12 som föreslår en ny boendeform, ”särskilt boende för äldre som behöver hjälp och stöd”.

Utredningen hänvisar ganska kortfattat till de resultat som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys och Stockholms läns äldrecentrum kommit fram till i studien *Hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller mitt emellan?* men drar inga slutsatser av att studien funnit att det finns positiva samhällsekonomiska effekter av att möjliggöra för fler äldre att flytta till servicehus, för att inte nämna de positiva effekterna för den enskilde som får ett friskare åldrande.

Utredaren anser att det ”är... långt ifrån klarlagt att alla äldre personer som flyttar till ett särskilt boende primärt på grund av oro och isolering skulle få det bättre i det särskilda boendet”.

Jag delar inte den bilden, inte minst mot bakgrund av vad Stockholms läns äldrecentrum kommit fram till. Det går dock att förstå utredarens resonemang, om man betänker att den nationella bilden som utredaren har att förhålla sig till är att särskilda boenden är boenden för äldre som är i behov av omfattande omsorgsinsatser och som befinner sig i livets absoluta slutskede. Om detta är alternativet så är det lätt att instämma. Utredaren kommer dock inte med några skarpa förslag på hur särskilda boenden ska skapas för äldre som är i mer behov av social samvaro och i mindre behov av omsorg.

Utredaren anför vidare: ”Enligt min mening ger nu gällande bestämmelser om särskilda boendeformer i socialtjänstlagen tillräckligt stöd för att äldre personer med behov av stöd på grund av olika orsaker ska kunna få plats i särskild boendeform. Det som är avgörande är inte vad behovet beror på utan hur omfattande behovet är.”

Jag anser att denna slutsats är uppenbart felaktig. Det finns ett antal fall omskrivna i media, i Stockholm och i andra kommuner, där mycket gamla personer som verkligen varit i behov av flytt fått avslag på ansökan om särskilt boende.

Att utredaren har fått en annan bild beror möjligen på att denne begränsat sig till rättsfall på kammarrättsnivå. Många äldre orkar inte överklaga ett avslag så högt upp, alternativt blir fallet inaktuellt genom en senare omprövning eller genom att den sökande hinner avlida. Att se på praxis i kammarrätten riskerar därför att ge en felaktig bild av hur lagen i praktiken tillämpas av kommuner och förvaltningsrätter i första instans.

Utredningens förslag syftar enligt utredaren till att ”minska obefogad oro hos de äldre personerna och deras anhöriga” vad gäller deras boendesituation. Man kan möjligen säga att om utredningens förslag lyckas minska den högst *befogade* oron som många äldre och deras anhöriga känner kring boendesituationen så vore mycket vunnet. De rättigheter som lagen ger är inte mycket värda om lagen i praktiken inte tillämpas på rätt sätt. Det måste till en tydligare rätt till boende, som inte kan missförstås eller tolkas för snävt av kommunerna.

Utredningen diskuterar frågan om rätt till särskilt boende vid en viss ålder men landar i att inte komma med något förslag. Jag tycker att det är olyckligt.

Liberalerna menar att alla äldre i Stockholm som är över 85 år bör få plats på servicehus om man så vill. Den viktigaste frågan för oss är att det är tydligt i lagstiftningen att kommunen har en möjlighet att bevilja denna insats. På den frågan svarar inte utredningen alls, men det framgår dock av Ds 2017:12 att kommunerna ska kunna bevilja den föreslagna nya boendeformen ”särskilt boende för äldre som behöver stöd och hjälp” till äldre över en viss ålder, förutsatt att det finns ett gällande beslut om hemtjänst.

Liberalerna i Stockholm är också positiva till att en nationell rätt till äldreboende för alla äldre över en viss ålder införs. Detta som ett sätt att säkerställa en jämlik rätt till ett tryggt boende för alla äldre i landet, och att se till att socialtjänstlagens regler verkligen upprätthålls. En sådan rättighet skulle underlättas om fler kommuner satsade på servicehus och andra former av trygga boenden mellan det ordinära boendet och vård- och omsorgsboende.

Det är viktigt att det finns trygga bostäder även för äldre med sämre ekonomi. Jag välkomnar därför förslag om att stärka ekonomin för de äldre med svagast ekonomisk ställning. Samtidigt kommer vi under den kommande tiden att behöva stå inför komplexa diskussioner kring gränsdragningen mellan det offentliga och den enskildes ekonomiska ansvar. Att bygga och driva särskilda boenden är inte gratis. Det är viktigt att politiken inte utgår från att alla äldre har en och samma betalningsförmåga, samtidigt som vi behåller grunden i den generella välfärdsstaten, att alla som har varit med och betalat också ska få någonting tillbaka.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Jag vill dock säga att det framstår som anmärkningsvärt att den socialdemokratiska regeringen inte gett utredningen i uppdrag att se över informationssystem inom äldreomsorgen. Detta dels på grund av den allt ökande dokumentationsmängden, vilket ibland ökar vår kunskap men ofta uppfattas som betungande och inte alltid relevant, och dels på grund av den ökande samverkan mellan kommuner och landsting inom vården och omsorgen av de äldre vilket kräver inte bara en sammanhållen vård- och omsorgskedja utan en sammanhållen informationskedja. Också interaktionen mellan välfärdsteknik och informationssystem måste belysas.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыtrande gjordes av Erik Slottnér (KD) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit kommunstyrelsen att

1. Bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut

2. Därutöver anför följande:

Den statliga utredningen ”Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre (SOU 2017:21)” är ett utförligt, djuplodande och långsiktigt dokument. Utredningen belyser de viktigaste aspekterna för att samhället ska kunna möta den demografiska utmaning vi står inför då gruppen äldre ökar kraftigt. Kompetensförsörjning, rehabiliterande insatser, sammanhållen vård och omsorg, stödet till anhöriga, välfärdsteknik, boendeformer för äldre samt flexibla former för handläggning om insatser är samtliga föremål för en informativ genomgång med påföljande konstruktiva förslag till förbättring. Mycket av det som föreslås är eller är på väg att bli verklighet i Stockholm.

Bland förslagen vill vi kristdemokrater särskilt framhäva vår positiva syn på den föreslagna ändringen i socialtjänstförordningen för att reglera kravet på enhetschefers utbildningsnivå. Likaså ser vi positivt med att skapa en utbildning av handledare som på arbetsplatserna ska kunna ta emot praktikanter och nyanställda. Även förslaget att äldres psykiska (o)hälsa behöver uppmärksammas mer är viktigt.

Vi delar stadsledningskontorets uppfattning att utredningen brister i konsekvensbeskrivningen av hur kommunsektorn kommer att ersättas för de merkostnader som förslagen kan komma att medföra. Det behöver utredas mer. Likaså måste förslaget om en legitimation av undersköterskor – vilket i grunden är ett bra förslag för att höja yrkets status – utredas långt mer ingående för att klargöra viktiga juridiska aspekter, vilket även utredaren föreslår.

Remissammanställning

Ärendet

Den nationella kvalitetsplanen för vård och omsorg är en strategisk och långsiktig handlingsplan som är tänkt att genomföras under fyra mandatperioder åren 2019 – 2034. Den berör till viss del den hälso- och sjukvård som landstinget tillhandahåller men fokus ligger på kommunernas vård och omsorg om äldre.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Farsta, Skärholmens och Södermalms stadsdelsnämnder samt Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat ärendet till Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Äldreförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är i huvudsak positiv till de förslag som finns i Socialdepartementets betänkande (SOU 2017:21) *Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre*. Inte minst mot bakgrund av de utmaningar som äldreomsorgen i Sverige står inför, såsom ökad äldre befolkning och svårigheter gällande kompetensförsörjningen. Därför är det välkommet att betänkandet stakar ut en långsiktig strategi för vård och omsorg om äldre. Stadsledningskontoret anser att förslagen kan ge stöd i stadens arbete för att nå visionen om *Ett Stockholm för alla* och verksamhetsmål 1.7 *Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet*.

Enligt stadsledningskontoret är betänkandets beskrivning av förslagens ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn inte tillfyllest och uppmanar att denna aspekt analyseras vidare. Stadsledningskontoret förutsätter att kommunsektorn ersätts för de merkostnader förslagen kan komma att medföra.

Socialdepartementets betänkande är mycket omfattande och nedan framgår stadsledningskontorets synpunkter på några av de centralaste förslagen.

God kompetensförsörjning

Stadsledningskontoret instämmer i betänkandets konstaterande beträffande att en god kvalitet i vård och omsorg är avhängigt av personalens kompetens. Likaså är stadsledningskontoret positiv till förslaget att ge vuxna rätt till studier av yrkesämnen inom Komvux, även då de har tidigare examen från gymnasieprogram. Vidare kan stadsledningskontoret i dagsläget se en utmaning i att rekrytera och behålla medarbetare med adekvat kompetens. Det är därför viktigt med ett aktivt arbete för att säkra en långsiktig kompetensförsörjning. En central del i detta är att verksamheterna inom vård och omsorg på ett bra sätt ska kunna ta emot praktikanter och nyanställda. Detta fordrar handledare på arbetsplatsen, vilket kräver utökade medel till verksamheterna för exempelvis utbildning av handledare.

Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser

Vikten av kommunernas hälsofrämjande och förebyggande insatser lyfts fram i betänkandet.

Stadsledningskontoret är positivt till förslagen att utveckla former för insamlande av nationella data om effektiva rehabiliteringsmetoder etcetera samt att Livsmedelsverket, i samverkan med Socialstyrelsen, ska genomföra en ny treårig informations- och utbildningsinsats för den personal som arbetar med mat till äldre personer i ordinärt och särskilt boende.

Stadsledningskontoret vill också lyfta vikten av att det finns goda kommunikationsvägar där äldre på ett enkelt och smidigt sätt kan ta del av information gällande de hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser/aktiviteter som erbjuds i närområdet i den egna kommunen.

Sammanhållen vård och omsorg

I likhet med betänkandet anser stadsledningskontoret att äldre personer i så stor utsträckning som möjligt ska få en sammanhållen vård och omsorg. Frågor gällande gränsdragning avseende ansvar och ekonomi är viktiga att belysa i detta sammanhang. Därför ser stadsledningskontoret positivt på förslaget att regeringen tillsätter en utredning, som ska lämna förslag på rättslig reglering som tydliggör huvudmännens skyldighet att kunna erbjuda äldre personer med stora och sammansatta behov en förstärkt valfrihet genom att kunna välja en sammanhållen och integrerad vård och omsorg.

Anhöriga

Om anhöriga får ett bra stöd leder det till vinster för den anhörige, den närstående och för samhället. Många anhöriga tar idag ett stort ansvar för omsorgen om närstående. Stadsledningskontorets erfarenhet är att det ofta är kvinnor som står för stödet till äldre anhöriga. Därför anser stadsledningskontoret att det är viktigt att följa upp hur stödet till anhöriga som vårdar närstående fungerar utifrån ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Välfärdsteknik

Stadsledningskontoret anser i enlighet med betänkandet att det är viktigt att äldreomsorgen tar till vara på den välfärdsteknik som finns att tillgå. Vid införandet av välfärdsteknik ska den äldres vilja alltid vara utgångspunkten. Förutom detta ska alltid aspekter som den äldres vilja, nytta, behov och kostnad beaktas. Stadsledningskontoret välkomnar utredningens förslag om att tillsätta en utredning gällande välfärdsteknik och rättssäkerhet. Detta eftersom området fortfarande i flera delar är otydlig.

Boende för äldre personer

Liksom betänkandet anser stadsledningskontoret att behovet av funktionella bostäder är och kommer att vara stort. Likaså delar stadsledningskontoret betänkandets synpunkt om vikten av att kommunerna i samverkan med landstingets hälso- och sjukvård och civilsamhället ska kunna erbjuda stöd (exempelvis behandling av eventuell depression, dagverksamheter, träffpunkter och boendeformer) som kan underlätta gemenskap för äldre personer som på grund av oro, ångest, ensamhet eller liknande skäl har svårt att bo kvar i sin bostad. Vidare ställer sig stadsledningskontoret bakom förslaget att Socialstyrelsen utreder hur bedömningar om behovet av särskilt boende görs i olika kommuner samt att skillnader mellan riktlinjer kartläggs.

Flexibla former för handläggning och beslut om insatser till äldre personer

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på alla initiativ som syftar till att minska det administrativa arbetet och ökar självbestämmandet och delaktigheten för äldre personer. Däremot vill stadsledningskontoret lyfta fram att det är viktigt att lagförslaget om förenklad biståndshandläggning utformas och tillämpas med beaktande av officialprincipen. Detta för att säkerställa att de äldre personernas olika behov ska fångas upp och att socialtjänstens ansvar för insatserna blir tydligt så att uppföljning av beviljat bistånd är möjligt.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till en långsiktig strategi för vård och omsorg om äldre. Äldreomsorgen står inför stora utmaningar med en ökande äldre befolkning samtidigt som det blir allt svårare att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är därför viktigt att landets kommuner och landsting kan arbeta långsiktigt och målinriktad med att utveckla vården och omsorgen om äldre.

Den nationella kvalitetsplanen är mycket omfattande med många förslag varför förvaltningens synpunkter endast berör delar i den föreslagna kvalitetsplanen. Många av förslagen är också förslag på ytterligare utredningar vilket gör det svårt att i dagsläget bedöma vilka effekter dessa förslag kommer att få för äldreomsorgen.

I utredningen föreslås förutom uppföljning av kvalitetsplanen även andra uppföljningar av äldreomsorgens verksamheter ur olika perspektiv. Äldreförvaltningen vill i det sammanhanget understryka vikten av att också se över möjligheten att samköra inrapporterad statistik (register) till flera aktörer för att minska överlappningar och administrativ börda.

Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser

Förvaltningen delar utredningens uppfattning att det saknas en helhetssyn kring det förebyggande arbetet som rehabilitering. Det handlar återigen till stor del om bristande samverkan mellan huvudmännen men också samarbetet mellan olika förvaltningar inom kommunerna. Detta framförallt när det gäller samhällsplanering där äldres behov behöver beaktas i betydligt högre utsträckning. För att tillgodose behovet hos äldre invånare, behöver berörda verksamheter leda åt samma håll. Förvaltningen vill framhålla WHO:s strategi för ”äldrevänliga städer”. Målsättningen är bl.a. att skapa en inkluderande och tillgänglig stadsmiljö som främjar ett aktivt åldrande. Strategin är ett långsiktigt arbete som staden nu håller på att ta fram en handlingsplan för.

När det gäller rehabilitering är det, som utredningen också beskriver, ett fragmentiserat område avseende ansvar och komplext avseende åtgärder. Detta har påtalats i flertalet utredningar under många år men dessa har tyvärr inte lett till någon bestående förbättring.

Enligt förvaltningens uppfattning handlar det inte så mycket om bristande kunskap som bristande samarbete och samordning av resurser. Inte minst vid utskrivning efter sjukhusvistelse kan rehabiliteringen vara avgörande för den enskildes fortsatta hälsa och självständighet. Detta kan komma att förbättras genom en samordnad individuell plan (SIP) men det förutsätter att alla berörda aktörer medverkar och avsätter de resurser som krävs. Också arbetsformer som ”Tryggt mottagande i hemmet”, som drivs som ett projekt i staden, är ett sätt att stärka den enskildes möjligheter att få adekvat stöd och hjälp efter sjukhusvistelse.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att regeringen och SKL bör säkerhetsställa det arbete som görs inom ramen av Senior Alert fortsätter. Det har tagit mycket kraft av verksamheterna att komma i gång med Senior Alert och övriga kvalitetsregister och det är angeläget att verksamheterna får möjlighet att använda sig av resultaten i deras förbättrings- och utvecklingsarbete.

Förvaltningen stödjer förslaget att livsmedelsverket föreslås få ett uppdrag genomföra en informations- och utbildningsinsats för personal inom äldreomsorgen. Det är dock angeläget att det blir en långsiktig satsning så att de resultat som uppnås kan vidmakthållas och utbildningar kan erbjudas kontinuerligt.

Psykisk hälsa

Förvaltningen stödjer förslaget om att Socialstyrelsen får i uppdrag att inrätta ett Nationellt kompetenscentrum för äldres psykiska hälsa. Detta är ett eftersatt område och den kunskapen

behöver samlas och framförallt göras tillgänglig för alla som arbetar med äldre, både inom kommuner och i landsting.

Sammanhållen vård och omsorg

I utredningen hänvisas till flera olika utredningar och lagförslag gällande svensk sjukvård och samverkan mellan huvudmännen. Ett exempel är utredningen Effektiv vård (SOU 2016:2) där det föreslås att det i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen införs tre likalydande bestämmelser. Dessa skulle innebära att en kommun och landsting ska organisera den riktade primärvården, kommunernas hälso- och sjukvård och socialtjänsten för äldre med omfattande behov så att den utförs gemensamt. En ny lag som snart träder i kraft är ”Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård” som börjar gälla 2018. En lag som ska öka förutsättningarna för att utveckla och förbättra samverkan mellan huvudmännen.

Det är förvaltningens uppfattning att det krävs ändringar i såväl lagstiftning som huvudmännens organisationer för att en sammanhållen vård och omsorg om äldre med stora och omfattande vård- och omsorgsbehov ska bli verklighet. Så länge det finns utrymme för gränsdragningsfrågor och de ekonomiska incitamenten är för svaga finns alltid en risk att de olika aktörerna inte tillskjuter de resurser som behövs.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att multiprofessionella team är bäst lämpande för att erbjuda äldre personer med stora och sammansatta behov en sammanhållen vård och omsorg. Utredningens förslag innebär att en utredning ska tillsättas för att lämna förslag på en rättslig reglering för att tydliggöra huvudmännens skyldighet att erbjuda sådana team. Med tanke på de många andra lagförslag gällande primärvård, samverkan mellan huvudmännen m.m. är det förvaltningens reflektion att det kommer att krävas en omfattande samordning och synkronisering av de lagförslag som ska reglera samverkan av vården och omsorgen om äldre.

God kompetensförsörjning

Förvaltningen delar utredningens uppfattning att personalens kompetens är avgörande för kvaliteten på den vård och omsorg som ges. I takt med att allt fler äldre med stora och omfattande omvårdnadsbehov vårdas i hemmet ökar behovet av personal med undersköterskekompetens. Samtidigt har äldreomsorgen stora rekryteringsproblem, framförallt när det gäller personal med undersköterskekompetens. Utredningen gör bedömningen att antalet nyutbildade undersköterskor behöver öka från dagens 4 000/år till 16 000/år. För att möjliggöra detta föreslås omfattande satsningar på framförallt vuxenutbildningar.

Utökat vuxenlärande

Förvaltningen stödjer förslaget på satsningar inom vuxenutbildningen men det är ingen enkel lösning för att möta behovet av personal inom äldreomsorgen. Enligt förvaltningens uppfattning är det största problemet inte bristen på utbildningsplatser utan bristen på sökande till de utbildningar som finns att tillgå.

Arbetet inom vård och omsorg måste göras attraktivt och då är det viktigt att se över personalkontinuitet, arbetsmiljö och karriärmöjligheter. Det finns en stor grupp av nyanlända personer i Sverige som skulle kunna utgöra en god rekryteringsbas för äldreomsorgen förutsatt att de har tillräckliga kunskaper i svenska och en grundläggande vård- och omsorgsutbildning. Det är därför viktigt att denna målgrupp kan utbilda sig och även ha möjlighet att komma ut i verksamheterna på arbetsplatsförlagd praktik och liknande. En sådan arbetsmarknads- och utbildningssatsning kräver även medel för handledare på arbetsplatsen samt utbildning och ersättning till handledarna.

Andra lösningar för att möta behovet av personal

Förvaltningen anser att det måste till flera olika lösningar för att möta de ökande kraven på äldreomsorgen och framförallt ett ”nytänkande”, inte minst vad gäller hur vi organiserar verksamheterna. Det bör övervägas möjligheten att ha olika kompetenser/befattningar bland äldreomsorgens personal beroende på arbetsuppgifter.

Krav på yrkeskompetens för undersköterskor

Utredningen föreslår att de allmänna råden om grundläggande kunskap hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre ska ses över så de kommer att svara mot framtida krav på yrkeskompetens och legitimation av undersköterskor. Förvaltningen stödjer förslaget då det finns behov av tydliga och enhetliga kunskapskrav för undersköterskor.

Utbildningarna till undersköterska har förändrats mycket under årens lopp. Stadens anställda undersköterskor har därför en varierande kompetensprofil. Enligt förvaltningens uppfattning ska endast de som uppfyller nationellt fastställda kunskapskrav, och har giltigt examensbevis, ha yrkestiteln undersköterska. För att möjliggöra detta krävs att resurser tillförs för kompetensutvecklingsinsatser. Förvaltningen stödjer också förslaget om ett nationellt system för validering bör genomföras och tillämpas likvärdigt inom olika utbildningar. Det är viktigt att medarbetare som har tidigare utbildningar men som inte uppfyller de kunskapskrav som ställs ska ha möjlighet att validera sin kunskap.

Legitimation av undersköterskor

Förvaltningen är dock tveksam till om förslaget om legitimering av undersköterskor såtillvida att det finns många aspekter att beakta med detta, inte minst ur ett juridiskt perspektiv. En viktig och avgörande skillnad mellan ett examensbevis och legitimation är att legitimationen till skillnad från ett examensbevis kan dras in om en yrkesutövare missköter sig i yrket. De yrken som idag har legitimationskrav har i sitt yrke såväl tydligt ansvar och befogenheter vilket gör att det inte är möjligt att utöva sitt yrke utan legitimation.

Med ett legitimationskrav följer rad frågeställningar, t.ex. på vilka grunder ska en legitimation kunna dras tillbaka? Ska en undersköterska få behålla sin anställning om legitimationen dragits tillbaka? Undersköterskeyrket är utan tvekan ett ansvarsfullt arbete som har betydelse för patientsäkerheten men frågan är om legitimationskravet är det bästa sättet för att stärka yrkesrollen. En annan faktor att beakta i sammanhanget är den omfattande administration en legitimering kommer innebära för såväl Socialstyrelsen, kommuner och landsting.

Ledarskapsutbildning

Förvaltningen stödjer utredningens förslag om en nationell ledarskapsutbildning. Ledarskapet har en betydande roll för en verksamhet och det ställs stora krav på chefernas kompetens och ledarskap. Förvaltningen är också positiv till att antalet medarbetare per enhetschef ska begränsas för att kunna skapa bättre förutsättningar för god kvalitet och evidensbaserad verksamhet.

Förvaltningen stödjer också förslaget om en ändring i socialtjänstförordningen som reglerar kravet enhetschefer utbildningsnivå inom äldreomsorgen. Detta är något som staden redan idag tillämpar vid upphandling av verksamheter inom äldreomsorgen.

Biståndshandläggare och legitimerad personal

Förvaltningen stödjer förslagen om nationella högskoleutbildningar för biståndshandläggare inom äldreomsorgen samt LSS-handläggare. Den nuvarande socionomutbildningen ger inte de specialkunskaper som krävs i arbetet som biståndshandläggare.

Förutom biståndshandläggare och enhetschefer är sjuksköterskor, rehabiliteringspersonal och dietister yrkeskategorier som är absolut nödvändiga för en äldreomsorg med kvalitet. Även dessa yrkeskategorier blir allt svårare att rekrytera till äldreomsorgen. Möjligheten att göra karriär och avancera är viktiga faktorer vid rekrytering av personal. Det är därför angeläget att också dessa personalkategorier får det stöd som behövs i form av fortbildning och även specialistutbildning.

Välfärdsteknik

Den allt större tillgången på välfärdsteknik innebär också ett betydligt större utbud av det stöd och hjälp äldreomsorgen kan erbjuda. I utredningen betonas att det krävs noggranna analyser

och övervägandet om användandet kan inkräkta på den enskildes integritet. Enligt förvaltningens uppfattning är det dock inte självklart att teknikstöd ska vara ett andrahandsalternativ. All äldreomsorg ska alltid bygga på frivillighet och respekt för den enskildes integritet. Utgångspunkten för omsorg om den äldre ska alltid vara att tillgodose den enskilda individens behov på bästa sätt. Om personlig kontakt är avgörande för individen så är en teknislösning inte förenlig med individens bästa. Dock måste vi vara öppna för att personlig kontakt faktiskt inte är önskvärd i alla situationer och kan upplevas som ett större intrång i den personliga integriteten än teknikstöd.

Välfärdsteknik är också ett viktigt hjälpmedel och förvaltningen delar utredningens bedömning att personal med kunskap om välfärdsteknik bör ingå i kommunernas och landstingens hjälpmedelsverksamhet.

Förvaltningen anser att teknik som stöd för personalen är en förutsättning och ska vara en rättighet, precis som teknikstöd till personal är i andra branscher. Jämför med kontorsarbete där dator med kalenderfunktion och påminnelser samt mobiltelefon är en självklarhet. På samma sätt bör omsorgspersonal få stöd i sitt arbete genom digitala planerings- och påminnelseverktyg. Användningen av digitala system för signering av läkemedelsgivning är ett exempel på kvalitetssystem som ökar säkerheten för den äldre och som bör förordas.

Förvaltningen delar bedömningen av att det finns behov av ett kompetenslyft inom digitalisering på alla nivåer. Det är viktigt att chefer förstår att nyttja tekniken på avsett sätt så att de kan stötta medarbetarna. Stockholms stad driver med stöd av Europeiska Socialfonden projektet DigIT som syftar till just digital kompetensutveckling för personal inom omsorgen. Biståndshandläggarna är också en grupp som bör ges extra stöd och utbildning då de kan ge teknik som bistånd och det är avgörande att de förstår nyttor och begränsningar med tekniken.

Förvaltningen stödjer förslaget om att utreda förutsättningar för nationella kompetenscentra för välfärdsteknik med tillägget att teknikföretag bör involveras i högre grad än vad som beskrivs nu. Företagen står för tekniken och står också för utvecklingen av denna. Utredningen påtalar också behovet av att utveckla nationella gemensamma standarder inom e-hälsa och välfärdsteknik och att det bör lyftas fram i *Vision e-hälsa 2025*. Förvaltningen delar helt uppfattningen om behovet att nationella standarder men anser att det måste aktualiseras så snart som möjligt.

När det gäller upphandling av välfärdsteknik anser förvaltningen att funktionsupphandling är att föredra före innovationsupphandling. Funktionsupphandling är mindre komplicerat och ger större bredd så att beställaren inte låser sig vid en aktör under en utveckling som inte går att förutspå vad den landar i.

Förenklad biståndshandläggning

Servicejänster såsom tvätt, städning, inköp m.m. är viktiga stödinsatser som underlättar ett självständigt liv för många äldre. Det är inte heller många som får avslag på sin ansökan om hemtjänst, 2016 uppgick andelen avslag på ansökningar om hemtjänst till 2 % (inkl. delavslag). En förenklad biståndshandläggning avseende vissa servicejänster skulle onekligen innebära en avlastning för biståndshandläggarna som istället skulle kunna lägga mer resurser på uppföljning, vårdplaneringar etc. En fördel med individuell biståndsprovning är dock att vid hembesök kan biståndshandläggaren uppmärksamma andra behov av insatser som den enskilde inte vet att den kan ansöka om. Med en förenklad biståndshandläggning bör därför den uppsökande verksamheten utvecklas.

Äldreförvaltningen kan dock konstatera att Socialdepartementet i promemorian "Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre" (DS 2017:12) i april 2017 föreslår mycket mer långtgående förändringar i socialtjänstlagen gällande förenklat beslutsfattande än vad utredningen föreslår.

Boende/bostäder

Förvaltningen delar utredningens bedömning att bestämmelserna om särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd, 5 kap. 5§

socialtjänstlagen, inte behöver ändras då bestämmelserna redan idag innebär att kommunen med gällande lagstiftning har stora möjligheter att utforma särskilda boenden efter olika behov. Det är dock angeläget att andra icke- boståndsbedömda boendeformer med möjlighet till gemenskap, aktiviteter och lättillgänglig service, utvecklas för att tillgodose behovet av boende för äldre som söker trygghet och gemenskap, men inte behöver vård och omsorg. Både senior- och trygghetsbostäder en viktig funktion att fylla för äldre personer som behöver en mera tillgänglig bostad men också söker ett boende som ger möjlighet till sociala möten och gemenskap. Genom förordningen om statligt stöd för att tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848) ersätts begreppet ”trygghetsboende” med ”bostäder för äldre” och genom det kan även seniorbostäder inrymmas i det statliga stödet förutsatt att villkoren för stödet uppfyllts.

Förvaltningen framhåller vikten av tillgänglighetsinventeringar som underlag för en långsiktig strategisk bostadsplanering och att informationen om bostädernas tillgänglighet förmedlas till invånarna. Begreppet tillgänglighet behöver omfatta både tillgängligheten till bostaden och i bostaden, den fysiska närmiljön, kommunikationer och närhet till service. Förvaltningen ser positivt på att staten ger kommunerna stöd i arbetet med tillgänglighetsinventeringar såväl ekonomiskt- som metodstöd. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att kommunerna aktivt bör arbeta med information, råd och stöd till äldre som vill förändra sitt boende till en mera funktionell bostad.

Förvaltningen ser också positivt på de uppdrag som utredaren föreslår ska lämnas till Socialstyrelsen och Myndigheten för vårdanalys exempelvis vad gäller riktlinjer och tillämpningar i landets kommuner för att bevilja bistånd med särskilt boende och effekterna vid avslag på ansökan om bistånd där andra insatser beviljas. Vidare välkomnar förvaltningen utredningens förslag att uppdra till regeringen att snarast tillsätta en utredning som ser över bostadstillägget för pensionärer (BTP), det särskilda bostadstillägget för pensionärer (SBTP) och äldreförsörjningsstödet. Hushållets ekonomiska förutsättningar kan vara avgörande om en äldre person flyttar till en bra bostad att åldras i eller inte.

Jämställdhetsanalys

I kapitel 12.5 *Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män* görs en analys av vilka konsekvenser som förslaget kan få för jämlikheten. Den del av utredningen som rör ökad insyn i privata utförarens verksamhet och bättre data inom socialtjänsten kan förbättra möjligheterna att följa jämställdheten. Även utredningens förslag vad gäller jämlikhet kan medföra ett ökat fokus på hur t.ex. upphandlingar eller valfrihetssystem påverkar olika grupper. Detta kan därmed bidra till att motverka omotiverade skillnader mellan män och kvinnor i utformning av konkurrens- och ersättningsystem.

I och med denna analys anser äldreförvaltningen att utredningen tagit hänsyn till utredningens eventuella effekter på jämställdheten mellan män och kvinnor.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 26 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredarens förslag, anser att utredningen är uttömmande och väl genomarbetad och har i övrigt inget att erinra. Förvaltningen bedömer exempelvis att krav på legitimation för undersköterskor dels skulle innebära en kvalitetssäkring, dels skulle bidra till ökad status inom yrket. Även möjligheten att kunna välja ett multiprofessionellt team bidrar till ökad kvalitet och att samhällets resurser samordnas och nyttjas på ett effektivt sätt.

Välfärdsteknik används alltmer som ett komplement för att öka äldre personers självständighet och trygghet och därmed deras välbefinnande. Möjligheten som välfärdstekniken innebär bör därför systematiseras och utvecklas i större utsträckning, så att fler äldre kan åtnjuta teknikens möjligheter.

I övrigt förutsätter förvaltningen att kommuner och landsting kommer att få nödvändiga resurser och kompenseras för de merkostnader som förslagen kan komma att innebära, om och när de realiserar.

Ärendet är könsneutralt och bedöms inte ha någon påverkan på förhållandet mellan könen eller jämställdheten.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser överlag positivt på betänkandet om en nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre. Förvaltningen håller med utredningen i att vården och omsorgen om äldre personer ska vara jämställd och jämlik och att förutsättningarna ska vara lika oavsett ålder, kön, utbildning, ekonomiska förutsättningar och social bakgrund.

God kompetensförsörjning

Förvaltningen ställer sig positiv till att en utredning bör tillsättas för att klargöra villkoren kring nationella kvalifikationer för undersköterskor.

Förvaltningen är vidare positiv till att en nationell utbildning utvecklas och erbjuds till biståndshandläggare inom äldreomsorg.

Sammanhållen vård och omsorg

Förvaltningen är positiv till förslaget om att utvärdera hur de samordnade individuella planerna används gällande äldre personer. Inom förvaltningen är användandet av planerna lågt inom äldreomsorgen. Förvaltningen ser att inom andra verksamhetsområden används SIP som ett verktyg för samordning och att detta fungerar bra och välkomnar att dessa planer skulle kunna användas mer frekvent även inom äldreomsorgen.

Anhöriga

Förvaltningen konstaterar att det ofta är kvinnor som står för stödet till äldre anhöriga varför ett jämställdhetsperspektiv känns angeläget. Förvaltningen ser att de anhörigas insatser är viktiga och att deras synpunkter på omsorgen ofta är värdefulla. Dock är det den enskildes behov och önskemål som ska tillgodoses i första hand och inte den anhöriges i de fall då den enskilde och anhöriga inte har samma bild av behov eller önskemål om hur en insats ska utföras.

Välfärdsteknik

Förvaltningen välkomnar utredningens förslag om att tillsätta en utredning gällande välfärdsteknik och rättssäkerhet. I dagsläget är området snårigt och ingen sammanhållen lagstiftning eller rättspraxis finns.

Boende för äldre personer

Förvaltningen ser det som avgörande att fler aktörer samverkar för att möjliggöra för äldre

personer att ha ett tryggt boende eller andra insatser som medför att de får gemenskap med andra. Förvaltningen menar att samverkan med landstinget är extra viktig. Förvaltningen anser att bostadssituationen i Stockholm överlag gör att det är angeläget att det för äldre och andra målgrupper byggs bostäder där personer med lägre inkomster har ekonomisk möjlighet att bosätta sig.

Förvaltningen ställer sig också bakom förslaget att Socialstyrelsen utreder hur bedömningar om behovet av särskilt boende görs i olika kommuner samt att skillnader mellan riktlinjer kartläggs.

Förenklad biståndsbedömning

Förvaltningen är positiv till förslaget om förenklad biståndsbedömning. Förslaget skulle frigöra tid för biståndsbedömare att utreda behov av andra typer av insatser. Förvaltningen menar att många äldre över 80 år är i behov av vissa serviceinsatser, men bedömer att det behöver finnas möjlighet att avslå ansökningar om serviceinsatser även då den sökande är över 80 år. Ett exempel på när detta skulle kunna inträffa är då det bor vuxna anhöriga i hushållsgemenskap.

Översyn av socialtjänstlagen

Förvaltningen anser att det är positivt att begreppen skälig levnadsnivå och goda levnadsvillkor förtydligas. Förvaltningen ser inte de omedelbara fördelarna med att tillskapa en egen lag för äldreomsorgen bland annat för svårigheterna vid gränsdragningar om vilka som ska omfattas av en sådan lag.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att en nationell plan för vård och omsorg om äldre har tagits fram. Det är bra att planen är både strategisk och långsiktig och visar hur vården och omsorgen till äldre personer kan ges med hög kvalitet och på ett effektivt sätt.

Bättre kvalitet och större effektivitet

Utredningen lyfter fram att vård och omsorg är en relationell verksamhet. En god vård och omsorg bygger på det professionella mötet mellan personalen och den äldre personen. På förvaltningens vård- och omsorgsboenden är genomförandeplaner utgångspunkten i hur personalen arbetar med de boende. Genomförandeplanen skrivs utifrån individens behov och tas fram tillsammans med den äldre och dess närstående.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att all personal inom vård och omsorg om äldre minst bör ha yrkesutbildning på gymnasial nivå och att en ökad andel bör ha eftergymnasial utbildning. Förvaltningen ser positivt på förslaget att tillsätta en utredning som får i uppdrag att titta på hur en legitimation av undersköterskor kan inrättas. Det är angeläget att införa enhetliga krav på vad en utbildning till undersköterska ska innehålla och vilken kompetens arbetsgivaren kan förvänta sig hos någon som är undersköterska.

Förvaltningen anser att förslaget att Socialstyrelsen bör ta fram en vägledning för vad som är en lämplig utbildning för enhetschefer och erbjuda en nationell ledarskapsutbildning till samtliga enhetschefer är bra och angeläget. Att begränsa antalet medarbetare per chef är också en angelägen fråga.

Utredningen föreslår även en nationell utbildning på högskolenivå för biståndshandläggare inom äldreomsorgen. Förvaltningen anser att också en sådan utbildning är angelägen

Säker och effektiv vård och omsorg om äldre personer

Anhöriga svarar för merparten av insatserna till äldre personer som har behov av hjälp i sin vardag. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att det är angeläget att regelbundet följa upp hur stödet till anhöriga som vårdar närstående fungerar.

Välfärdsteknik

Förvaltningen välkomnar det statliga ekonomiska stöd som utredningen föreslår för att stimulera utvecklingsarbetet för nya former av välfärdsteknik och dess användning. Det är viktigt att beakta säkerhet och etiska aspekter men förvaltningen vill betona att det också måste göras enkelt att införa och använda ny teknik.

Förenklad handläggning

För de kommuner som så önskar, vill utredningen göra det möjligt att använda en förenklad form av handläggning för personer som är 80 år och äldre. Det kan till exempel handla om att personer över 80 år får några timmars insats i månaden när det gäller hjälp med städning, inköp eller matlagning efter en förenklad utredning. Förvaltningen ställer sig i stort sett positiv till förslaget om förenklad handläggning för nämnda typ av tjänster då detta underlättar både för den äldre och för biståndshandläggaren. Förvaltningen anser att det är viktigt att följa den utveckling som sker när det gäller serviceinsatser som till exempel RUT-avdrag och ökade möjligheter att göra matbeställningar på nätet.

Boende/bostäder

I Stockholms stad är det äldreförvaltningen som tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, stadsledningskontoret och Micasa Fastigheter AB analyserar behovet av nödvändiga åtgärder för att möta den kommande efterfrågan av platser på särskilda boende för äldre. Boendeplaneringen utgår bland annat från Swecos behovsprognos avseende vård- och omsorgsboende, analys av fastigheternas status, regionernas bedömningar av behov av särskilt boende och beslutade förändringar samt äldreförvaltningens förslag till ytterligare förändringar inom bostadsbeståndet. För att säkerställa att behovet av äldreboende tillgodoses på längre sikt ska en stadsövergripande åtgärdsplan för åren 2020-2040 tas fram, där markplaneringen, stadsplaneringen och äldreboendeplaneringen samordnas.

Jämlikt och jämställt

Utredningen föreslår att regeringen så snart som möjligt bör tillsätta en utredning som ser över bostadstillägget för pensionärer (BTP), det särskilda bostadstillägget för pensionärer (SBTP) och äldreförsörjningsstödet. Syftet är att det ska vara möjligt även för pensionärer med låga inkomster att efterfråga en nyproducerad eller renoverad bostad. Förvaltningen ser positivt på detta och menar att det är angeläget att det sker så fort som möjligt. En höjning av taket för bostadsutgiften och en samordning med vård- och omsorgsavgiften är ett träffsäkert sätt för att framförallt förbättra ekonomin för äldre kvinnor.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms stadshus AB:s yttrande daterat den 28 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen har i likhet med Micasa Fastigheter valt att endast kommentera de delar i utredningen som berör bostäder för äldre. Utredningen har gällande bostadsfrågan utgått ifrån betänkande *Bostäder att bo kvar i. Bygg för gemenskap i tillgänglighetssmarta boendemiljöer* (SOU 2015:85).

Ett av förslagen i utredningen är att staten föreslås ge stöd till kommunernas tillgänglighetsinventeringar i flerbostadshus i syfte att öka möjligheterna för äldre att bo kvar i sin bostad. Detta förslag, kan beroende på utformning, vara positivt för koncernens bostadsbolag och Micasa Fastigheter i deras arbete med att förbättra tillgängligheten i det befintliga bostadsbeståndet. Det kan i sammanhanget nämnas att stadens bostadsbolag sedan många år tillbaka arbetar med tillgänglighetsinventeringar och åtgärdsprogram.

Enligt statsstödsreglerna kan inte en kommun lämna ekonomiskt stöd till kommunala bolag. Staten måste således välja en stödform som direkt riktar sig till de allmännyttiga bostadsbolagen som ansvarar för och genomför tillgänglighetsinventeringar i det egna beståndet.

Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att bl.a. utreda hur olika kommuner arbetar med informationsspridning till äldre gällande sin bostadssituation och möjligheter att förändra sitt boende för att få en mer funktionell och anpassad bostad. Resultatet av denna kartläggning kan vara användbart för koncernens bostadsbolag och även Bostadsförmedlingen som kontinuerligt arbetar med information till bostadssökande.

Regeringen föreslås tillsätta en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av bostadstillägget för pensionärer, det särskilda bostadstillägget för pensionärer och äldreförsörjningsstödet. Syftet är att även pensionärer med låga inkomster ska ha möjlighet att efterfråga en nyproducerad eller renoverad bostad. Koncernledningen anser, liksom Micasa Fastigheter, att en förändring av nivåerna kan skapa bättre förutsättningar att tillhandahålla och skapa fler bostäder för äldre och personer med särskilt stöd, genom nyproduktion och upprustade bostäder i befintligt bestånd.

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd rekommenderas att inom ramen för sitt ansvarsområde om välfärdsforskning få möjlighet att bedriva forskning om trygghetsbostäder som boendeform. Konceptet med trygghetsbostäder kan därmed fortsätta utvecklas, vilket Micasa Fastigheter torde ha nytta av i uppdraget att komplettera sitt bestånd med nyproduktion av bostäder med fokus på trygghet och tillgänglighet för äldre.

Koncernledningen instämmer likväl i förslagen som rör ett förtydligande i bostadsförsörjningslagen avseende kommunernas ansvar att även inkludera de äldres behov i planeringen av bostadsförsörjningen. Detta i syfte att skapa förutsättningar för alla invånare i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheters synpunkter

Micasa fastigheter väljer i detta remissvar att enbart kommentera de delar av utredningen som rör boende för äldre personer.

Ett av de uppdrag utredningen har haft är att överväga om det behövs ändringar i lagstiftningen rörande särskilda boendeformer för äldre samt om det behövs en ny biståndsbedömd boendeform. Utredningen kommer fram till att det inte behövs och att de behov av stöd som äldre med inte så omfattande behov har kan tillgodoses genom utveckling av boenden i ordinärt boende samt insatser i hemmet och utveckling av sociala aktiviteter. Micasa Fastigheter delar den bedömningen.

Utredningen föreslår ett förtydligande i bostadsförsörjningslagen om kommunernas ansvar att även beakta de äldres behov i planeringen av bostadsförsörjningen och att en bred utvärdering görs av trygghetsbostäder som boendeform. Micasa instämmer i dessa förslag.

Utredningen föreslår att det snarast tillsätts en utredning som ser över bostadstillägget för pensionärer, det särskilda bostadstillägget för pensionärer och äldreförsörjningsstödet med syftet att det ska vara möjligt även för pensionärer med låga inkomster att skaffa en nyproducerad eller renoverad bostad. Enligt Micasa Fastigheters bedömning är det en förutsättning för en bredare utbyggnad av seniorboenden att taket för bostadsutgiften för möjlighet till bostadstillägg för pensionärer höjs.